

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Metropolis Salisbvr gensis

Continens Fvndationes Et Erectiones Monasteriorvm, Et Ecclesiarum
Collegiatarum, &c. per Boiarum, ac loca quædam vicina

Hund, Wiguleus

Monachii, 1620

NiderMünster zu Regenspurg.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13578

SOPHIA.

vxorem D. Stephani abducit, Bathauicę, vbi in templo sacrarum foeminarum eius Mausoleum ostenditur, ab Vgris venerabundis aditur, collocauit.

MATHILDIS.

TVTA.

RILINT.

Redacto in Cineres Monasterio, & eò miseriarum perducto, quod Abbatissæ pro dignitate nominis statusque sui viuere ex redditibus nequirent: constituta ad tempus loco fuerunt Decanissæ, nimirum

VRSVLA de Rambsdorf, quæ Ob. an. 1463.

MARGARETHA Mauernerin de Kazperg el. an. 1466. mortua, an. 1480.

BARBARA à Tannberg, suffecta an. 1481. dũ extremũ clausit an. 1494.

VRSVLA à Schönstain eodem an. 1494. Decanatum suscipiens Abbatissæ proclamatur, an. 1501. quod munus tanta industria & dexteritate obiuit, vt iure optimo Monasterium & Ecclesiam in Nidernburg, quasi de nouo constituisse audiat. Ob. an. 1513.

BARBARA Mauernerin de Katzenperg el. an. 1513. Ob. an. 1532. prælaturę 19. ætat. 62.

BRIGITHA de Seiboltsdorf in regimine successit an. 1532. decessit die 17. Nouembr. an. 1543. ætat. 48.

BENIGNA Zengerin eod. an. Abbatissæ declarata, Ob. 1546.

MARETA de Clofen el. an. 1546. def. an. 1551.

HELLENA à Schvvarzenstain, vita & regimine defungitur an. 1552.

MARGARETHA de Laiming, Ob. an. 1557. ætat. 75.

CHVNEGVNDIS à Puchperg bene & ytiliter præfuit annis triginta octo, Monasterio, quod multis præclaris ædificiis ornauit, def. 1594. ætat. 56.

BRIGITHA de Hauzenperg, munere suo aliquot annis optime perfuncta, tandem viribus deficiens, locum dat.

DOROTÆ RENATÆ modernę Abbatissæ, quę ab annis decem & octo laudabiliter præest.

Nider Münster zu Regensburg.

INFERIVS Monasterium Ratisbonense, Nobilium virginum Collegium, vti de superiori Monasterio scripsi, institutum per Iuditham, filiam Arnoldi Mali, Ducis Bauarię, vxorem Heinrici primi, Ducis Bauarię, ex gente Saxonum, fratris Ottonis primi, & Magni Imperatoris, rarę pulchritudinis & pudicitię foeminam, quę Reginoburgij sacrarum foeminarum contubernium, quod inferius vocant, extruxit, vbi eius mausoleum in aditu monstratur. Hoc testantur diplomata Ottonis primi Imperatoris Magni, qui aliqua prædia & curtes dono dedit, nec non Heinrici sancti, quorum tenor mox sequitur.

Ex Conu. do de Maidenburg.

Auent. lib. 5. in principio.

D. RATHO Damasianus Comes, eo tempore Orientalis Boiarię, nunc Austriae Marchio, cum hac Iuditha supplicandi gratia Hierosolymam profectus est.

IBIDEM sepulta est D. Gifala, vxor Heinrici secundi, Ducis Bauarię, mater Heinrici sancti Imperatoris, vt testatur crux aurea, à filia huius Gifalę, Regina Vngarię donata, Auentin. fol. 500.

DOCTOR Laurentius Hochvart, Canonicus Ratisponensis & Patauiensis, supra etiam citatus, vir sanę, vt ab amico nostro Wolphango Hungero in annotationibus super Cuspiniani Cæsares verissimę commendatur, tum sacrarum, tum humaniorum literarum benę doctus, & veterum monumentorum avidissimus inquisitor, in Chronica sua Episcoporum Ratisbonensium (quame in descriptione Episcoporum Ratisbonensium non parum fuisse adiutum ingenuę profiteor) hoc Monasterium scribit extructum esse, Anno Domini 900.

Metrop. Saltib. Tom. II.

Ddd

DIPLO-

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Otto diuina fauente clementia Imperator Augustus. Nouerit omnium industria fidelium nostrorum, tam presentium quam futurorum, qualiter nos ob interuentum dulcissimæ genitricis nostræ Adelheidæ, nec non venerabilis Dominæ Iudichæ salubrem petitionem, quædam proprietatis nostræ prædia, curtes, uidelicet Schirlinga, Lindhart, Pirnpach & Rockinga, in pago Tuonchkooue, & in Comitatu Sarchilonis Comitatus sitas, sanctimonialibus in vrbe Ratisbona ad inferius Monasterium S. Dei genitricis Mariæ, Christi que Confessorum beati Erhardi uenerationi constructum, nostri Imperiali potentia, in perpetuam usum proprietatis concessimus, firmissimeque donauimus, cum utriusque sexus mancipiis, ædificiis, terris, cultis, & incultis, pratis, pascuis, syluis, aquis, aquarumue decursibus, molendinis, locisque molendinorum, mobilibus, & immobilibus, exitibus & redditibus, vineis, uis & inuis, quæ sitis & inquirendis, & cum omnibus iuro ad hæc pertinentibus; eo tenore, ut hæc jam dicta eisdem sanctimonialibus in usum quotidianum permaneant, scilicet ut nullis deinceps Successoribus nostris, Regibus vel Imperatoribus, vel à nonnulla persona hæc aliquatenus idem abstrahantur, sed ut concessimus, perpetuo usui sanctimonialium prædictarum omnium æuo deseruiant, Et, ut hoc nostræ donationis præceptum firmiter perseueret, hanc chartam inscribi iussimus, annuloque nostro signatum, manu propria subter firmauimus.

SERNVM Domini Ottonis

Magni Imperatoris Augusti

WILLIGISVS Cancellarius vice Ruperti Archicappellani notauit. Data 3. Calend. Iul. anno incarnationis Dominicæ D. CCCC. LXXIV. anno regni Domini Ottonis XIII. Imperij VI. Actum Wormatiæ.

EANDEM rem confirmauit Heinricus sanctus, ut in sequenti diplomate patet.

DIPLOMA SANCTI HEINRICI
IMPERATORIS.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Henricus diuina fauente clementia Rex. Iusta Regum & religiosa cognatio debet Ecclesiis Dei, ubiunque facultas suppetit, aliquid accommodare, ut inde procliuus mercedis æternæ præmia consequantur. proinde notum sit omnibus fidelibus nostris, presentibus scilicet & futuris, qualiter venerabilis Abbatisa Oda, per interuentum dilectæ conjugis nostræ Chunigundæ, uidelicet Regina, nostram adiit Majestatem, suppliciter rogans, ut Monasterium sanctimonialium, cui ipsa nunc temporis infra Ratisbonensem ciuitatem præsidere videtur, quod diuinæ memoriæ Auia nostra Iudicha olim, in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ à fundamentis in Abbatiam erexit, & donis prædiorum inter alia pro loco ditauit, in nostrum Mundiburdium & Regiæ immunitatis tuitionem reciperemus, cum omnibus pertinentiis eius. Nos ergo ob diuinum amorem piæ eius annuentes petitioni, per hoc nostræ Majestatis insigni, præfatum Monasterium, nostræ, nostrorumque post nos Successorum, Regiæ & Imperiali perpetuæ defensionis subijcimus; Et insuper optima eam libertate donamus, qua cætera Monasteria regalia ubiunque terrarum nostri Regni perfrui videbuntur; Quatenus ibi sancti-

sanctimonialis Monasticæ vitæ, sub Regula sancti Benedicti mancipatæ, liberius & deuocius, illam, quam aggressæ sunt vitam, absque inquietudine regalium exactorum vel subintrahentium personarum de hinc conseruare valeant. Regio igitur verbo & præcepto iubemus & interdiciamus, vt nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Episcopus, vel aliquis sub Episcopo, aut Iudex publicus, siue Regius exactor, siue quælibet iudiciaria persona, maior aut minor, deinceps in prædicto Monasterio, intus vel foris, & in locis, aut hominibus, vel omnibus ibi pertinentibus, aliquam publici juris exerceat potestatem, aut quidquam de rebus Monachorum, sibi ipsi vel nobis, aut Successoribus nostris, vsurpare præsumat sine Aduocato, quem præsens Abbatissa, & quæ ei succedant, in hunc vsu elegerint & constituerint. Qui etiam in ipso Monasterio, & in locis eius, aliud sibi non imponat potestatis officium, aut exigat seruitium, nisi quod Abbatissa cum sacris fororibus illi præscripserint. Confirmamus etiam eidem Monasterio, quicquid ibi vnquam per Reges & Imperatores præceptorum lege, siue per Duces vel alios Christi fideles, in quocunque pago vel Comitatu aliquo traditum vel concessum est, oblatione cum curibus & curtilibus, ædificiis, mancipiis, censu, intra & extra ciuitatem, aquis, aquarum quæ decursibus, piscationibus, molendinis, aquimolis, in vtraque parte fluminis Danubij urbem præcurrentis, pariter cum omnibus vensilibus & appendiciis locorum ibi pertinentium; Quorum hæc pro parte sunt nomina, Schirlinga, Lundorf, Rogginge, Biberbach, Liahart, Hertessindhart, cum omnibus appendiciis illorum, Hartkircha cum decimis suis, vndeunque villarum conferendis, falla cum foresto, aqua, molendinis, vel cæteris pertinentiis: In Sinzinge omnem illam, quæ ibi præscripto Monasterio pertinet vtilitatem, Tekhendorf, cum decimis & vsibus suis, Berge, quod situm est, iuxta flumen Villisa, Pintefeshouen, cum aquis, aquimolis, molendinis & arcis in Ysara, & Walechenesbach cum pontibus suis, vel totis eorum adjacentiis.

HABEANT etiam Monachæ potestatem liberam per decessiones inter se eligendi Abbatissam, quam probabilis vitæ & morum regula Deo propitio composuerit, omnium potestatum, vel personarum contradictione remota. Et, vt hæc nostra traditio, confirmatio, siue libertas, stabilis & inconvulsa permaneat, hanc nostri præcepti paginam manu propria roborantes, sigillo nostro imprimi iussimus.

SIGNVM HEINRICI

Regis inuictissimi.

DATA 12. Cal. Decemb. Anno incarnationis Domini M. II. Indictione I. anno verò Domini Heinrici Regis primo. Actum in ipsa yrbe Ratisbonensi, & c.

IMPERATOR Fridericus secundus hæc duo Monasteria, inferius ac superius, permutauerat cum Conrado Episcopo Ratisbonensi, pro quibusdam aliis prædiis ac possessionibus: Conquerentibus autem ambabus Abbatissis, in solenni curia Principum Herbipoli habita, quia non liceret Roman. Regi vel Imperatori, quenquam ex partibus ac principibus Imperij, sine suo ac Ministerialium consensu, permutare, aut ab Imperio alienare, communi consensu permutatio illa retractata est. Extat diploma Friderici secundi huius tenoris.

Inferius & superius Monasteria Ratisbonensia.

IN NOMINE sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Fridericus secundus, Dei gratia, Romanorum Rex, & semper Augustus. Cum ad summam instantiam dilecti Principis nostri Chuonradi, Ratisbonensis Episcopi, cum ipso Episcopo, no-

Metrop. Salich, Tom. II.

Ddd 2

mine

mine Ecclesie suae, quoddam concambium fecissemus, de duobus Principatibus, scilicet de inferiori & superiori Monasteriis in ciuitate Ratisbonensi, constitutis, pro quibusdam aliis praediis & possessionibus, ad praenominatum Episcopum & Episcopatum suum pertinentibus: Accedens ad praesentiam Regiae excellentiae nostrae in curia solemniter Herbipoli Domina Tuta, inferioris Monasterij Abbatisa personaliter, nec non Domina Gertrudis, superioris Monasterij Abbatisa, per suum Procuratorem, cum aliqua honesta vtriusque Capituli parte, coram Principibus atque Baronibus, atque tota curia nostra, graui quereimonia proposuit, se & Ecclesias suas indebitè à nobis fore grauatas, & super hoc adiutorium & sententiam Principum postularunt, proponentes firmiter, nullum Principatum posse vel debere commutari vel alienari ab Imperio, vel ad alium Principem transferri, sine voluntate praesidentis Principis illius Principatus, & de plano consensu eiusdem Ministerialium: Super quo facta à nobis inquisitione, per sententiam Principum & subsequentionem tam Nobilium quam Baronum atque Ministerialium & omnium, qui aderant, iudicatum esse: Nullum Principatum posse vel debere, nomine concambij, vel cuiuscunque abalienationis, ad aliam personam transferri ab Imperio, nisi de mera voluntate & assensu Principis, Praesidentis, & Ministerialium eiusdem Principatus. Nos igitur iustitiae protectores, nullo conamine iuri reniti volentes, sententiam ipsam duximus approbandum, & quod contra commemoratas Ecclesias & earum Principes pro Episcopo & pro Ecclesia Ratisbonen. minus debite feceramus, omnino retractauimus in continenti, praesente Episcopo praefato: Et, ne de cetero similia contingant, decernimus, & perpetua firmitudine obseruandum iudicauimus, quòd non liceat vlli Successorum nostrorum Romanorum Regi, seu Imperatori, Principatum aliquem, vt superius sententiatum est, ab Imperio aliquo modo alienare, sed omnes Imperij Principatus in iure & honore illaesos obseruare. Vt itaque dilecta fidelis nostra Gertrudis & Successores eius Abbatisa, nec non regalis Ecclesia superioris Monasterij hac sententia gaudeant, in antea & glorientur in perpetuum, hoc scriptum eis indulimus, sigillo Maiestatis nostrae roboratum. Huius rei sunt Testes, Albertus Magdeburgensis Archiepiscopus, Englbertus electus Colonienfis Archiepiscopus, Otto Wirzburgensis, Otto Frisingensis Episcopus, Sigfridus Augustensis Episcopus, Ulrichus Patauiensis electus, Cuno Cluniacensis Abbas, Ludouicus Dux Bavariae, Comes Palatinus, Hermannus & Fridericus, fratres, Marchiones de Baden, Gerardus de Diez, Otto Dux Merchanie Hermannus & Ludouicus, Comites Wirtenberih, Comes Ernestus de Willeseko, Berchtoldus Nobilis de Niffen, & filij sui, Henricus & Albertus, Gerardus Comes de Rinek, Anselmus de Iustine, Marschalcus Imperij, Waltherus Pincerna Imperij, Wernerus Dapifer de Bollandia, Dieto de Rauenspurch, Camerarius Imperij, & alij quam plures.

Ego Chuonradus, Metensis & Spirensis Episcopus, Imperialis aulae Cancellarius, Vicedomini Sigfridi, Moguntinensis Archiepiscopi, & totius Germaniae Archicancellarij recognoui.

Signum Domini Friderici secundi, Romanorum Regis, & semper Augusti atque Regis Siciliae, &c.

ACTA sunt haec Erbipoli, &c. Anno Dñi. M. CC. XVI. regnante gloriosissimo Domino Friderico, Dei gratia secundo, Romanorum Rege & semper Augusto, & in clyto Rege Siciliae, Anno Romani regni eius quarto, Siciliae vero octauo decimo feliciter. Datum per manus Berchtoldi de Niffen, Regalis aulae Prothonotarij, Anno praenotato Idus Maij, indictione quarta.

ADDI.

ADDITIONES.

Vide infra, sub Monasterio superiori.

Fundatricem agnoscimus huius Monasterij Dñ. *IVDITAM*, filiam *Boiorum* Ducis *Arnulphi* (non mali, ut vulgè sed falsò indigitatur, sed principis, iure merito inter optimos reponendi) S. *Henrici* II. Imp. auam.

Vid. General Ducum Boiorum.

Catalogus Abbatissarum inferioris.

Monasterij.

- I. Dn. *RICHITZA* Com. de *Dornberg*. in Capella sepulta.
- II. Dn. *REINTZA* Com. de *Atensperg*. sep. ad S. *Ioannem*.
- III. Dn. *RICHILLA* Com. de *Neuburg*.
- IV. Dn. *VITA* Com. de *Mosburg*. ad S. *Ioannem* sepulta.
- V. Dn. *TUTA* Com. de *Falckenstein* in Capella sepulta.
- VI. Dn. *HAILKA* Com. Palat. à *VVittelsbach*. sep. ad S. *Ioannem*.
- VII. Dn. *BERTHA* Com. de *Frontenhausen*. ob. an. 1120.
- VIII. Dn. *FRIDRAVNA* Com. à *Rittenburg*.
- IX. Dn. *TUTA* de *Talmesing*.
- X. Dn. *HEILICA* Com. de *Kirchperg*.
- XI. Dn. *IRMGARD* de *Cheuring*. in Capella sepulta.
- XII. Dn. *MAECHTHILD*. de *Hensfeld*.
- XIII. Dn. *GERTRVDIS* Com. à *Stain Norckatia*. in Capella apud porticum sepulta.
- XIV. Dn. *ELISABETHA* de *Stauff*.
- XV. Dn. *IRMGARDIS* à *Scheurn*.
- XVI. Dn. *KVNEGVDNIS* *Henckhouerin*.
- XVII. Dn. *MÆCHTHILDIS* *Gestlin*.
- XVIII. Dn. *CRIMHEID* *Minzingerin*.
- XIX. Dn. *ADELHEIDIS* à *Freydenberg*. sepulta in Capella.
- XX. Dn. *HEDWIGIS* *Chröpfin*.
- XXI. Dn. *WILWIRCH* de *Lobsingen*.
- XXII. Dn. *OFFEMIA* de *Winzer*.
- XXIII. Dn. *ELISABETHA* de *Eschen*.
- XXIV. Dn. *ELISABETHA*. de *Schennauit*.
- XXV. Dn. *PETRISSA* de *WVeidenburg* in Capella sepulta an. 1353.
- XXVI. Dn. *SOPHIA* *Teckingerin* sepulta in Capella S. *Achacij*.
- XXVII. Dn. *BARBARA* *Hoferin*. in Capella sepulta.
- XXVIII. Dn. *ELISABETHA* de *Raim* obiit anno 1391. in Capella sepulta.
- XXIX. Dn. *CATHARINA* de *Egloffstein*. obiit anno 1413. in Capella S. *Achatij* tumulata.
- XXX. Dn. *HERZENLA VD* de *Wildenvarz*. ob. an. 1427. in Capella S. *Achacij* sepulta.
- XXXI. Dn. *OSANNA* de *Streitperg*. sepulta ad S. *Achatium* ob. an. 1444.
- XXXII. Dn. *VRSVLA* à *Tauffkirchen*. ob. an. 1448. sepulta in Capella sancti *Achatij*.
- XXXIII. Dn. *OTILAI* de *Abperg* ob. an. 1472. in Ecclesia circa *Baptisteriũ* sepulta.
- XXXIV. Dn. *AGNES* *Nothaffin*. ob. an. 1520. in eod. loco sepulta.
- XXXV. Dn. *BARBARA* de *Rhain*. ob. 5. May. an. 1569. præf. Monasterio nostro annis 48. mens. 8. & die vno.

Ddd ;

XXXVI. Dn.

- XXXVI. Dn. ANNA à *Kirmbreuth* ob. 7. Octob. an. 1698. præf. Monasterio an. 29. septiman. 21. sepulta ante altare S. *Erasmi*.
- XXXVII. Dn. CATHARINA *Scheufflin*, præfuit ann. 7. sept. 7. dies 2. obiit ann. 1605.
- XXXVIII. Dn. EVA ab *Vrbausen* ob. an. 1616. die 8. Nouembr. præfuit Monasterio an. 10. mens. 10. dies 18.
- XXXIX. Dn. MARIA de *Salis*, quæ nobis hanc designationem liberaliter communicauit, ad multos annos uiuat & præsit diu feliciter.

NUNNBERG.

MONASTERIVM Monialium nobilium, extra muros Salisburgen. ciuitatis in vicino colle situm, & Nonnarum montis vocabulo cognominatū, cœpit anno Domini circiter 585. In numero annorum variant Chronica Salisburgensia. Certum autem est, Theodopertum, Ducem Bauariæ, fundatorem huius Cœnobij, Anno Domini 576. obiisse. Sanctus enim Rupertus primus, Salisburgensis Episcopus, ex Regum Gallia, Ducumque Scotie stirpe oriundus, pro sorore sua Ertruda, quam aliàs suam Neptem vocant, Oratorium ibi initio construxit. Ad quam piam Virginem, cum aliæ quoque deuotionis ergò accessissent, quæ virginitatis conseruandæ studio solitariam vitam elegerant, mox præclarum Cœnobium uestalium puellarum factum est, fundatore ac dotatore prædicto Duce Theodoperto, filio Theodonis tertij huius nominis, qui ambo tam pater, quàm filius, vnà cum suis Successoribus, Ducibus Bauariæ, Episcopatum Salisburgen. primo instituerunt, ac liberè collocupletarunt. Catalogum. Abbatissarum proponit *Bruschius* in centuria Monasteriorum.

Hoc Cœnobium antiquitus Cella dictum, bellicis tumultibus, incendio ac rapinis vastarum, reædificatum, & quasi de nouo fundatum est, ab Henrico secundo Imperatore, absolutumque est, Anno 1041. quo ara maxima cum aliis duabus in crypta sitis, per D. Balduinum, Salisburgensem Archiepiscopum consecrata est.

NUMERVS hic non concordat cum Chronica Episcoporum Salisburgensium, ubi habetur, V. Valduinum siue Balduinum, sub Heinrico tertio, ann. Domini 1045. factum esse Archiepiscopum, præfuisse eum 20. annis. mortuum Anno Domini 1605.

A D D I T I O N E S.

DE huius Monasterij constructione Liber M. S. cuius iam aliquoties mentio à nobis facta est, sic narrat: Cæpit aut idē Beatus Pontifex (*Rupertus*) vnà cū consilio & voluntate Domini *Theodoberiti* Ducis in Superiori castro sepe dicti *Iuuauensis* opidi construere Ecclesiam ac Monasterium sacris virginibus ad habitandum in seruitio Dei & sanctæ *Mariæ* matris Domini. Et peracta Ecclesia consecrauit eandem, Domino in honorem eiusdem S. Dei genitricis *Mariæ*, posuitque ibidem per licentiam & voluntatem Domini *Theodoberiti* Ducis Christi ancillam Deo sacratam neptem suam *ERNDRVDEM* cum aliis Deo deuotis feminis, in seruitium Dei & S. *Mariæ* virginis Christique genetricis. Et ipse Dux pij studij, & ob voluntatē Dei omnipotentis tradidit ibidem in alimoniam ancillis Dei, & in mercedem genitoris sui ipsius villam quæ vocatur *Einberinga*, cum commanentibus ibidem seruis, & aliis exercitalibus hominibus xxx. cum.